

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 8.4.2016
COM(2016) 209 final

2013/0091 (COD)

**KOMISSION TIEDONANTO
EUROOPAN PARLAMENTILLE**

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 6 kohdan mukaisesti

**neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannasta Euroopan parlamentin ja neuvoston
asetuksen antamiseksi Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastosta (Europol) sekä
neuvoston päätösten 2009/371/YOS, 2009/934/YOS, 2009/935/YOS, 2009/936/YOS ja
2009/968/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta**

**KOMISSIION TIEDONANTO
EUROOPAN PARLAMENTILLE**

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 6 kohdan mukaisesti

neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen antamiseksi Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastosta (Europol) sekä neuvoston päätösten 2009/371/YOS, 2009/934/YOS, 2009/935/YOS, 2009/936/YOS ja 2009/968/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta

1. TAUSTA

Päivä, jona ehdotus on toimitettu Euroopan parlamentille ja neuvostolle: 27.3.2013
(asiakirja COM(2013) 173 final – 2013/0091 COD)

Päivä, jona Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut lausuntonsa: Ei sovelleta.

Päivä, jona Euroopan parlamentti on vahvistanut ensimmäisen käsittelyn kantansa: 25.2.2014

Päivä, jona muutettu ehdotus on toimitettu: Ei sovelleta.

Päivä, jona neuvoston kanta on vahvistettu: 10.3.2016

2. KOMISSIION EHDOTUKSEN TAVOITE

Ehdotuksen tavoitteena oli **mukauttaa Europol Lissabonin sopimuksen vaatimuksiin** vahvistamalla sen oikeudellinen toimintakehys asetuksella ja ottamalla käyttöön mekanismi, jonka avulla Euroopan parlamentti voisi valvoa Europolin toimintaa yhdessä kansallisten parlamenttien kanssa. Lisäksi ehdotuksen tarkoituksena oli **lisätä Europolin tehokkuutta, vaikuttavuutta ja vastuuvollisuutta**. Tämä oli tarkoitus saavuttaa parantamalla Europolin analyysintekovalmiuksia ja vauhdittamalla jäsenvaltioiden operatiivisia toimia sekä vahvistamalla samalla edelleen viraston tietosuojajärjestelmää. Tehokkuuden lisäämiseksi ja hajautettuihin virastoihin sovellettavan yhteisen lähestymistavan mukaisesti ehdotuksen tarkoituksena oli yhdistää Europol ja Euroopan unionin lainvalvontakoulutusvirasto (CEPOL). Lisäksi ehdotuksella mukautettiin Europolin hallinto EU:n hajautettuihin virastoihin sovellettavassa yhteisessä lähestymistavassa vahvistettuihin periaatteisiin.

3. HUOMAUTUKSET NEUVOSTON KANNASTA

Lainsäädäntövallan käyttäjät pääsivät 26. marraskuuta 2015 pidetyssä kolmikantakokouksessa poliittiseen yhteisymmärrykseen, jonka Coreper vahvisti 27. marraskuuta 2015 ja LIBE-valiokunta 30. marraskuuta 2015.

Seuraavassa esitetään tärkeimmät erot yhteisen kannan ja komission alkuperäisen ehdotuksen välillä.

Europolin ja CEPOLin yhdistäminen (otsikko, 1 artikla)

Koska CEPOLin ja Europolin yhdistämistä vastustettiin niin laajasti ja voimakkaasti neuvoston eri kokoonpanoissa ja LIBE-valiokunnassa, komissio päätti luopua säädösehdotuksensa tästä näkökohdasta. Tällä välin on hyväksytty asetus CEPOLin uudistamisesta. Näin ollen yhteisen kannan tekstissä ei viitata yhdistämiseen.

Internetsisällöstä ilmoittamista käsittelevä yksikkö (4 artikla)

Yhteisessä kannassa vahvistetaan internetsisällöstä ilmoittamista käsittelevän yksikön (IRU) toiminnan edellyttämät säännökset. Yksikkö on yksi tärkeistä terrorismin vastaisista toimenpiteistä, joilla on tarkoitus vähentää verkossa olevan terroristipropagandan määrää ja saatavuutta. IRU oli uusi elementti asetuksessa, joka esitettiin Pariisissa vuonna 2015 tehtyjen terrori-iskujen jälkeen. Sitä kannatettiin voimakkaasti Euroopan turvallisuusagendassa ja se on ensiarvoisen tärkeä nykyisessä turvallisuustilanteessa. Kyseisen tekstin ansiosta Europol voi siirtää julkisesti saatavilla olevia henkilötietoja yksityisille tahoille, jos se on tarpeen jäsenvaltioiden tukemiseksi sellaisten Europolin vastualueeseen kuuluvien rikosten ehkäisemisessä ja torjumisessa, jotka toteutetaan tai joita edistetään internetin käytön avulla.

Hallinnointisäännökset

Komission alkuperäisessä ehdotuksessa esitetyt hallinnointisäännökset perustuivat EU:n hajautettuihin virastoihin sovellettavaan yhteiseen lähestymistapaan. Hallinnointi oli yksi neuvottelujen kiistanalaisimmista kysymyksistä. Lainsäätäjät sopivat seuraavista kompromissiratkaisuista:

a) Hallintoneuvoston kokoonpano (10 artikla)

Yhteisessä kannassa rajataan komission edustajien määrä hallintoneuvostossa yhteen (hajautettuihin virastoihin sovellettavassa yhteisessä lähestymistavassa ehdotettujen) kahden sijasta.

b) Johtokunta (entinen IV luku)

Komission ehdotuksessa säädettiin mahdollisuudesta perustaa johtokunta vastaamaan hallintoneuvostolle ja pääjohtajalle annettavasta hallinnollisesta tuesta. Lainsäätäjien voimakkaan vastustuksen vuoksi yhteiseen kantaan ei sisälly mahdollisuutta perustaa tällainen elin. Komissio hyväksyi sen, että mahdollisuus perustaa johtokunta poistettiin. Yhteisen kannan 68 artiklan perusteella komissiolla on kuitenkin mahdollisuus arvioida johtokunnan perustamisen tarvetta tulevaisuudessa. Komissio selitti tämän myös julkilausumassa, jossa se sitoutui arvioimaan tilannetta kahden vuoden kuluttua. Jotta tulevat neuvottelut Eurojustia koskevasta ehdotuksesta eivät vaarantuisi, julkilausumaa on täydennetty lausumalla, jossa korostetaan johtokunnan merkitystä EU:n virastojen hallinnoinnissa.

c) Pääjohtajan nimittäminen (54 artikla)

Yhteinen kanta poikkeaa komission ehdottamasta menettelystä, joka on mukautettu hajautettuihin virastoihin sovellettavaan yhteiseen lähestymistapaan (komissio suorittaa ehdokkaiden esivalinnan ja hallintoneuvosto vastaa nimittämisestä).

Yhteisessä kannassa vahvistetaan menettely, jossa neuvosto tekee nimityksen komission ja jäsenvaltioiden edustajista koostuvan sekakomitean esivalintaluettelon perusteella.

Ottaen huomioon edellä mainitut poikkeamat hajautettuihin virastoihin sovellettavasta yhteisestä lähestymistavasta komissio päätti antaa poliittisen julkilausuman, jossa korostettiin, että sovittu teksti ei ole täysin yhteisen lähestymistavan periaatteiden mukainen.

Eurojustin pääsy Europolin säilyttämiin tietoihin (21 artikla)

Euroopan parlamentin voimakkaan vetoomuksen myötä Eurojustin pääsy Europolin säilyttämiin tietoihin rajattiin vain epäsuoraan pääsyyn, joka perustuu osuma/ei osumaa -järjestelmään. Tämä vastaa Eurojust-asetukseen sisältyvää vastaavaa säännöstä.

Euroopan tietosuojavaltuutetun ja kansallisten valvontaviranomaisten yhteistyö (44 ja 45 artikla)

Yhteisellä kannalla tehostetaan Euroopan tietosuojavaltuutetun, jäljempänä 'tietosuojavaltuutettu', ja kansallisten valvontaviranomaisten yhteistyötä varmistaen samalla tietosuojavaltuutetun riippumattomuus ja tehokkuus. Yhteistyötä tehostetaan kahdella tavalla:

- a) Perustetaan *yhteistyöneuvosto* muodolliseksi keskustelufoorumiksi, jolla tietosuojavaltuutettu ja kansalliset tietosuojaviranomaiset voivat keskustella säännöllisesti yleisestä tietosuojastrategiasta, laatia yhdenmukaisia ehdotuksia yhteisiksi ratkaisuiksi, jotka edellyttävät osallistumista kansallisella tasolla, tarkastella vaikeuksia Europol-asetuksen tulkinnessa jne. Uusi yhteistyöneuvosto on vain neuvoo-antava elin, jolla ei ole päätösvaltaa.
- b) Lujitetaan *päivittäistä* yhteistyötä tietosuojavaltuutetun ja kansallisten valvontaviranomaisten välillä (tietosuojavaltuutettu hyödyntää kansallisten valvontaviranomaisten asiantuntemusta ja kokemusta kaikessa tehtäviensä hoidossa; tietosuojavaltuutettu ja kansalliset valvontaviranomaiset suorittavat yhteisiä tarkastuksia, tietosuojavaltuutettu kuulee asiaankuuluvia kansallisia valvontaviranomaisia tapauksissa, jotka liittyvät yhdestä tai useammasta jäsenvaltiosta peräisin oleviin tietoihin, jne.).

Komissio hyväksyi yhteistyöneuvoston perustamisen. Vaikuttavuuden ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi ja tarpeettoman päällekkäisyyden välttämiseksi komissio antoi kuitenkin julkilausuman, jossa korostetaan, Europol-asetuksella perustetun yhteistyöneuvoston tehtävien siirtyvän nopeasti Euroopan tietosuojanuevostolle, joka perustettiin tietosuojauudistuksen yhteydessä (ks. lausuma 2 jaksossa 5).

Parlamentaarinen valvonta (VIII luku)

Komission ehdotuksessa varmistettiin yleisellä määräyksellä, että Europolin toimintaan sovelletaan SEUT-sopimuksen 88 artiklan edellyttämää parlamentaarista valvontaa. Neuvottelujen aikana Euroopan parlamentti korosti tarvetta ilmaista yksityiskohtaisemmin, miten parlamentaarista valvontaa toteutetaan.

Tämän seurauksena yhteisen kannan tekstiin sisällytettiin yhteisparlamentaarisen valvontaryhmän perustaminen. Valvontaryhmä on kansallisten parlamenttien ja Euroopan

parlamentin toimivaltaisen valiokunnan yhdessä perustama erityiselin, joka vastaa Europolin toiminnan poliittisesta valvonnasta. Valvonta kattaa muun muassa tiedot suunnittelu- ja raportointiasiakirjoista ja Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien kuulemiset Europolin monivuotisesta työohjelmasta¹ sekä pääjohtajan ja hallintoneuvoston puheenjohtajan kutsumisen keskustelemaan Europoliin liittyvistä kysymyksistä.

4. PÄÄTELMÄT

Yhteiseen kantaan sisältyvistä muutoksista huolimatta sen teksti on paras mahdollinen tulos, jonka komissio saattoi saada aikaan kaksivuotisissa neuvotteluissa, jotka se kävi parlamentin ja neuvoston kanssa erittäin monimutkaisesta tekstistä.

Europolin uudistamista koskevat komission tavoitteet on saavutettu mukauttamalla Europol Lissabonin sopimuksen vaatimuksiin ja lisäämällä sen tehokkuutta, vaikuttavuutta ja vastuuvollisuutta.

Lainsäätäjien voimakkaan vastustuksen vuoksi Europolin hallintoa ei pystytty täysin mukauttamaan EU:n hajautettuihin virastoihin sovellettavassa yhteisessä lähestymistavassa vahvistettuihin periaatteisiin. Komissio osallistuu viraston hallinnointiin siten, että sillä on äänivaltainen edustaja hallintoneuvostossa ja se osallistuu pääjohtajan esivalintaan.

5. KOMISSIION LAUSUMAT

1. EU:n hajautettuihin virastoihin sovellettavasta yhteisestä lähestymistavasta

”Komissio muistuttaa, että hyväksytty teksti ei täysin vastaa EU:n hajautettuihin virastoihin sovellettavaa yhteistä lähestymistapaa. Tämän vuoksi Euroopan parlamentin ja neuvoston välillä saavutettu yhteisymmärrys viraston hallinnosta ei rajoita mahdollisesti myöhemmin annettavien säädösten sisältöä. Komissio on edelleen vakuuttunut siitä, että Europolin ja muiden virastojen hallintorakenteeseen kannattaa perustaa johtokunta. Komissio tarkastelee Europolin hallinnon kehittymistä kahden vuoden kuluessa erityisesti määrittääkseen, tarvitaanko tätä asiaa koskevia uusia ehdotuksia.”

2. Yhteistyöneuvostosta

”Euroopan komissio katsoo, että sen jälkeen kun ehdotukset yleiseksi tietosuoja-asetukseksi ja tietojenkäsittelystä poliisi- ja oikeusalaan annettavaksi tietosuojadirektiiviksi on hyväksytty, ja ottaen huomioon ilmoituksen asetuksen (EY) N:o 45/2001 uudelleentarkastelusta, tällä asetuksella perustetulle yhteistyöneuvostolle kuuluvista tehtävistä vastaa uusi Euroopan tietosuojaneuvosto vaikuttavuuden ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi ja tarpeettoman päällekkäisyyden välttämiseksi.”

¹ Yhteisparlamentaarista valvontaryhmää käytetään myös elimenä, jonka kautta kansallisia parlamentteja kuullaan monivuotisesta ohjelmasuunnittelusta. Tämä keventäisi Europolin vastuuta kuulla 28:aa kansallista parlamenttia ja Euroopan parlamenttia monivuotisesta ohjelmasuunnittelustaan (kuten komission alkuperäisessä ehdotuksessa esitettiin).